

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theophili Bernardini E Societate Iesv De Religiosæ Perseverantiae Præsidiis Libri XI. ...

Bernardin, Théophile

Antverpiae, 1622

§. 3. Exactiùs, & cur exactiùs quærat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47032](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47032)

Eundem ergo obuiam, neque obfistendi ignavia committendum, vt Præfibus debitus honor pefsum eat: faciendum que nobis est vt, quemadmodum natura fensus nostros coërcuit, ne alter in alterius munia inuolet; oculus colores, & non fonos; naris odores, & non fapores diiudicet; ita prudens & vera obedientia fensus animi condoccefaciat, nihil que in Præpofitis nostris, nifi quod Præpofitorum est proprium, confiderare patiatur: ideo que humanis diuina ne in deterius flectat; portentofum enim id, & fimile monftri, diuerfis è naturis conflati foret. Quod quidem accuratifsimè tum obferuari oportet, cum ea quæ funt hominis, repugnant, parum que diuinæ auctoritati decora funt: nam fi quando præclatis etiam dotibus prudentiæ, gratiæ, fanctitatis, exornatur is qui præeft, nihil vetat, quin ea moderatione de qua pofttea differemus, etiam hinc, fuæ in Præfides obferuantia additamentum, curare poffit verus obediens. At humanam omnem, quæ naturæ, quæ que hominis est, imperfectionem aut vitium, à memoria & cogitatione depellere, fedulò conuenit, efficere que vt folius fimus auctoritatis diuinæ, in Superiore relucentis memores, & reuerenter obfequentes: ac quemadmodum in Chrifto Domino duas non confufas naturas, ita in eius vicariis duas quoque diftinctas* perfonas contèplemur, diuinam vnã, humanam alteram, quarum vtrãlibet gerere, ponere, ipfi quidem varia occasione poffint, & eos poffe fciamus, (id enim in quibusdam euentis vtile fcitu, quæ dicenda funt docebunt) præftantiorẽ autem ab eis poni, viliorẽ indui, ne facilè credamus. Quin potiùs (quod Regibus factitamus, quos non vt Comites aut Duces, licet eiuſmodi ſint, fed ſolùm vt Reges compellamus ac inuẽmur) ab eo quod in eis infimũ eſt, oculos mentis auertamus; in id verò quod diuinũ & ſummũ eſt, nempe in eam quam participant Dei repræſentationem, continuationem & contentione magna, in humilitate animi intendamus. Quod ſi ſecũs quàm par eſſet imperari, vel ab illis multa fieri videntur: illud idem nobis de plurimis quæ à Deo fiunt, videri agnoſcamus, ac proinde in vtriſque temeritatem noſtri iudicij compellamus.

*Perſonã hãc
dico quam
ἡγεμονον,
non quam
ἡγεμονον
Græci vocant.*

§. 3. *Exactius aliquid queritur: & cur id querendum ſit.*

Sic igitur conſtitutum, fatiſque videtur eſſe firmatum, elucere quouis in Superiore Deum, non ſecũs quàm in quouis indice poteſtas regia & auctoritas; qui que Præpoſitum vel eius iuſſa contempſerit, vel in illa temerariuſ inſurrexerit, non ſecũs diuinæ maiſtatis damnari, quàm regiæ ſoleant, qui in inferiores magiſtratus violenti inſurrexerint. Verũ explicatiuſ adhuc aliquid non immeritò poſtulari poteſt, vt percipiatur clarè quid peculiare ſit & proprium Præpoſitorum: nam & in quouis homine virtute prædito, multa Dei dona elucent, & omnis quæ illi ſit iniuria, imò omne omnino peccatum, Deum ipſum vel ſtultitia, vel malitia, eatenus petit, quatenus leges eius ſanctiſſimas & æter-

nas temerando, à præscripto aeternæ diuinæque rationis exorbitat.

Sed, vt varia sunt iudicia hominum, & sunt qui eiusmodi disquisitionibus non pascuntur; obiciet hinc nonnemo, huic quæ potissimum ad effectum, & vt loquimur, spiritum dirigitur scriptioni, videri omnes has subtiliores dissertationes esse superuacuas; quandoquidem qui ad hæc legenda & reuoluenda accedunt, ea bonitate mentis esse solent, vt sibi facienda præcipi, non autem speculanda describi ament. Fateor eiusmodi reperiri è vulgo plures, nonnullos etiam, qui ad prima minus vulgatæ doctrinæ verba exhorrent, lectionemque & librum de manibus ponunt, ad eò illis & nouum & instructum est, intellectum excolere. Fallor tamen si non admodum sibi ipsis detrimentosi sint & iniuri, & hoc ipso incitiæ se ac perpetuæ imprudentiæ damnent: etenim cum primam sui originem, natura virtutis à ratione trahat, nec vera virtus esse possit, nisi quæ recta ratione nitatur, rectæ rationi consentiat, & à ratione perpetuò dirigatur, ad eò vt virtus esse desinat, vbicunque rationis vis & energia esse desinat, nõnne vt de virtute ritè diiudices, necesse est vt qua ratione virtus stabilietur, quæ sit eius natura, cognoscas? quam si ignoraueris, quomodo, quid illi aptum fuerit, aut conueniens, quid contrarium & repugnans, quibus vis vel comparari, vel perdi possit animaduertes? quòd si, vt ferè multi, gnomas quasdam & placita, quæ res agendas asserant, non inutiles quidem illo, sed tamen ad virtutis summam insufficienti labore confereris, aliud si nihil habes, planè mediis in rebus frequenter necesse fuerit hæreas, cespites, impingas, offendas; vbicunque videlicet nouus emergens nodus, nouam dubitationum caliginem ignorantia offundet, quam, eiusmodi asseueratè affirmata assertio, discutere non valebit: valeret autem virtutis, vel rerum agendarum intellectuæ perspectæque notiones, ex his enim ad omnem euentum, rectæ diiudicationis norma sumenda est. Hinc planè mihi contrà persuasi, simplicem in virtute sectanda, in hisque quæ ad mores spectant credulitatem, ab illis quidem qui incipiunt necessariò esse præstandam: at eos qui iam aliquousque progressi sunt, conati maximè debere, vt non tantum virtutis, sed eorum omnium quæ ad rectè agendum spectanda sunt, antecessiones, ortum, progressum, naturam, vim, interitiones & occasum, consentanea quoque & dissentanea, affinia, similia, dissimilia, sedula cogitatione rimentur: credantque sine his omnem virtutis adæptionem nutare, quid enim firmum, quid stabile, quid magnopere videatur æstimandum, in eo quod ametur quidem, at cognitioni subductum, & nequeat æstimari, & excoli nequeat, & nequeat tutum ab insidiis protegi?

Quæ autem dixi non sunt cuiquam sine obseruatione transmittenda; sed singula contentius virtutis consecutioni admouenda: habet enim vnaquæque suas nonnullas antecessiones, quæ sunt vel præfensiones quædam, vel prænotiones, indicationes, propensiones, & denique aliquid venturæ mox virtuti proludens: vbi autem hæc indoles animaduersa fuerit, prudenter videndum quibus

quibus foueri & ali debeat. In ortu verò & progressu, subtiliter obseruandum, quis & qualis cum anima nostra nexus intercedat, vt sic, vt quando, vt quomodo in eam insinuetur, inferpat, & implectatur intelligas: quomodo Spiritus vbi vult spirat, & interdum vnde veniat, quò vadat nescis; interdum ad tui & aliorum eruditionem, non eum tantùm, sed omnem eius præmonitum, aditum, progressum, motum, exitum, animo percipis. Sed ne longiùs diuager, sentiet quisque quod volet, mihi eiusmodi quæstiones, incun diratis plurimum, at vtilitatis non minus videntur afferre.

§. 4. Priuata auctoritatis à publica discrimen.

Quapropter ad rem nostram redeo, vt inuestigem, qua alia ratione in Præpositis atque in priuatis viris bonis, spectetur Deus. neque est cur nos diutius ea res moretur, si in vtrorumque propria dona, & cur in eis spectetur Deus, intendimus. In priuatis ergo Deum agnoscimus, vel ratione naturæ, per quam Dei imago est; quod nunc missum facimus: vel ratione donorum & gratiarum, si quando virtute, scientia, prudentia, vel qua alia laude ceteros antecellunt; istaque ratione Deum quodammodo virtutes eas in ipsis elaborantem cernimus: vel etiam eos intruemur, vt qui fulgidissimæ & diuinitatem representantis virtutis, radios, humana imbecillitate temperatos, conspectibus nostris ingerant; vel si vtrumque permisceas, tam viri boni nobis proferunt Deum, quàm in illis videtur Deus. Ista verò priuatorum dona, quemadmodum illis priua, hoc est propria sunt, & ad alios (nisi fortè exemplo, vel vtilitate foras traducantur), nihil attinent, ita priuatam quandam & voluntariam erga eos nobis ingenerant obseruantiam.

At in Præpositis donum auctoritatis & potestatis in eos collaræ agnoscimus, ratione cuius eis, vt Dei vicariis, obedimus, resistere formidamus, ne Dei ordinationi resistamus: estque hinc non voluntaria, sed debita obseruantia, qua non solum honorè, sed etiam obsequium & obedientiã à nobis deferri oportet.

Sed hoc ipsum percipietur euidentiùs agnoscendo quàm multiplex, & quid sit auctoritas: & hæc quidem ab auctore dicitur, qui is esse intelligitur, cuius (in meliorem partem loquendo) ea est nominis, consilij, virium, industriae dignitas, vt præclaro alicui facinori, rei, inuento, scriptioni initium & progressum dare potuerit. indeque consequens est, vt eam, cuius auctor fuerit, rem non minùs habeat sibi obnoxiam, nec minore sibi iure vendicet, quàm alumnus & parens filium. Hinc verò perspicitur auctoritatem, nihil coactum & violentum sonare, (ideoque libentiùs hoc quàm potestatis nomine vtor) sed aliquid sponte, ordine atque ratione enascens, ac venerationem, & interim potestatem etiam, vni in alerum tribuens. Potestatem in viris etiam priuatis reperiri: parens enim filio iure imperat & huius auctoritati illa conueniunt quæ de publica dicuntur, paucis demptis; in quibus non est hærendum.